

НАРОДНИ УНИВЕРСИТЕТИ И СОЦИАЛЕНЪ ПРОГРЕСЪ

Нѣкога читалищата изпълниха съ достоинство голѣмата си задача за пробудата и издигането на националния духъ. Въ днешно време къмъ необходимото продължение на тази задача имъ предстои още една. Сжщо така голѣма: да улесняватъ общия социаленъ прогресъ.

Днесъ не подлежи на никакво съмнение, че въ основата на социалния прогресъ седи умствената и душевната култура. Социолозитѣ установиха вече, че всичкитѣ форми и прояви на социалния животъ нискатъ отъ начина, по който човѣцитѣ влизатъ въ връзка и отношение помежду си. Въ сжщностъ всичкитѣ социални форми и прояви не сж нищо друго, освенъ външенъ изразъ и конкретизация на междучовѣшкитѣ връзки. Всичкитѣ области на социалния животъ: економическата, моралната, религиозната, научната, художествената, правовата, политическата се пораждатъ и се развиватъ на единствената база на отношенията между хората и на тѣхнитѣ междузависимости. Ако хората можеха да живѣятъ изолирано и независимо едни отъ други, нѣмаше да има никакъвъ социаленъ животъ, никакви социални форми и прояви.

Какво съдържатъ необходимитѣ връзки и отношения между хората? Преди всичко: неотменимитѣ стремежи за себезапазване, после безбройнитѣ други за задоволяване всевъзможни понататѣшни потрѣби отъ егоистиченъ или възвишенъ характеръ. Така, междучовѣшкитѣ отношения представляватъ безкрайна разноцвѣтна фреска отъ нормално-естествени, отъ разни груби, алчни и порочни и отъ издигнати, чисти и хуманни стремежи и желания. И това море отъ вълни мрачни и бурни, които взаимно се разбиватъ и отъ вълни тихи и свѣтли, които се догонватъ и приливатъ въ величествени сребърни струи, създава положителнитѣ и отрицателнитѣ социални форми и прояви.

Така че, самитѣ социални институти, отъ какъвто характеръ да сж тѣ, изразяватъ многократно повторени, опредѣлени, кристализирани отношения между хората и тѣ не могатъ да еволюиратъ, до като тѣзи отношения не претърпятъ дадени промѣни.

Всичко това е, на кратко изказано, най-новата теория за създаването на социалнитѣ прояви и форми: релационната теория, възприета вече навсѣкжде.

Понататѣкъ тази теория гласи така: ако социалниятъ животъ се гради на междучовѣшкитѣ връзки и зависи отъ тѣхъ, то значи, че социал-